

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Środowiska

KSI-4111-01-06/2012
K/12/001

Warszawa, dnia 19 listopada 2012 r.

**Pan
Roman Wojcieszek
Prezydent Miasta
Skarżysko-Kamienna**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Departament Środowiska, przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Miasta Skarżysko-Kamienna, zwanym dalej „Urzędem”, w zakresie stanu realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, zwanego dalej „KPOŚK” lub „Programem”. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2010 r. do 30 czerwca 2012 r. oraz badano działania wcześniejsze w zakresie czynności planistycznych, przygotowawczych i organizacyjnych, dotyczących realizacji zadań KPOŚK, mających wpływ na ich wykonanie po dniu 1 stycznia 2010 r. lub których efekty wystąpiły po dniu 1 stycznia 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania Prezydenta Miasta Skarżysko-Kamienna, zwanego dalej „Prezydentem”, na rzecz realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

W badanym okresie, na terenie Miasta Skarżysko-Kamienna funkcjonowała aglomeracja *Skarżysko-Kamienna* o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) – 91.500, wyznaczona przez Wojewodę Świętokrzyskiego w dniu 7 kwietnia 2005 r.². Obszar aglomeracji obejmował swym zasięgiem 44,4% terenu Miasta Skarżysko-Kamienna oraz 12,4% terenu gminy Skarżysko Kościelne (7 miejscowości tej gminy) wraz z oczyszczalnią ścieków w Skarżysku-Kamiennym. W październiku 2010 r. Prezydent podjął działania w celu zlikwidowania niezgodności pomiędzy rzeczywistą RLM aglomeracji (59.146), a wartością wskazaną w tworzącym ją akcie, w wyniku czego uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 30 stycznia 2012 r.³, wyznaczona została, na tym samym obszarze, aglomeracja *Skarżysko-Kamienna* o RLM – 59.146.

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 2 czerwca 2012 r.

² Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 13/2005 (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego Nr 78, poz. 1051), zmienione, z dniem 6 lipca 2005 r., rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 57/2005 z dnia 21 czerwca 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego Nr 133, poz. 1676), oraz zmienione, z dniem 9 sierpnia 2007 r., rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 13/2007 z dnia 23 lipca 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego Nr 136, poz. 1971).

³ Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z 2012 r., poz. 880.

W drugiej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, zatwierdzonej przez Radę Ministrów w dniu 2 marca 2010 r.⁴, zwanej dalej „AKPOŚK 2009”, oraz w trzeciej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, zatwierdzonej przez Radę Ministrów w dniu 1 lutego 2011 r.⁵, zwanej dalej „AKPOŚK 2010”, w której przesunięto terminy realizacji inwestycji wskazanych w AKPOŚK 2009, w aglomeracji *Skarżysko-Kamienna* w latach 2007–2015 zaplanowano: wybudowanie 23,6 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz uzyskanie przyrostu 7.300 mieszkańców korzystających z sieci, z terminem osiągnięcia efektu ekologicznego do 2013 r.; rozbudowę i modernizację istniejącej oczyszczalni w Skarżysku-Kamiennej, bez zmiany jej przepustowości, wydajności oraz dotychczasowego statusu, określonego jako „PUB2”⁶, z terminem osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie oczyszczania ścieków do 2013 r. oraz z terminem osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie gospodarki osadowej do 2012 r.

Kontrola wykazała, że informacje na potrzeby drugiej i trzeciej aktualizacji KPOŚK, dotyczące aglomeracji *Skarżysko-Kamienna*, przedkładało Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Skarżysku Kamiennej, zwane dalej „MPWiK” lub „Przedsiębiorstwem”. Udziałowcami tej Spółki było Miasto Skarżysko-Kamienna, posiadające 93,4% udziałów oraz Gmina Skarżysko Kościelne, posiadająca 6,6% udziałów. Dane o inwestycjach planowanych w aglomeracji, zawarte w AKPOŚK 2009 i AKPOŚK 2010, różniły się od informacji przedłożonych przez MPWiK. W przypadku oczyszczalni ścieków, zarówno w AKPOŚK 2009 jak i AKPOŚK 2010, zakwalifikowano ją, zarówno przed jak i po planowanej rozbudowie oraz modernizacji, jako spełniającą standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji od 15.000 RLM do 100.000 RLM („PUB2”), podczas gdy Przedsiębiorstwo zakwalifikowało ją – przed inwestycją – jako „non PUB2”⁷, planując jej rozbudowę i modernizację do „PUB2”⁸. Ponadto w AKPOŚK 2009 oraz AKPOŚK 2010 nie ujęto, wskazanych przez Przedsiębiorstwo, planów inwestycyjnych w zakresie modernizacji 3 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz ograniczono zgłoszone plany rozwojowe systemu kanalizacji sanitarnej z 120 km do 23,6 km (zmniejszenie o 80,3%), pozostawiając bez zmian planowaną wielkość przyrostu mieszkańców (7.300), mających korzystać z sieci.

Zadania ustalone w KPOŚK, dla aglomeracji *Skarżysko-Kamienna*, realizowało MPWiK oraz jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Skarżysko-Kamienna i Urzędu Gminy Skarżysko Kościelne. Efektem działań było wybudowanie na terenie całej aglomeracji, w latach 2007–2012 (do 30 czerwca), łącznie 9,8 km sieci kanalizacji sanitarnej, z czego 9,2 km, tj. 93,9%, zrealizowano w okresie objętym niniejszą kontrolą. Natomiast na terenie Miasta Skarżysko-Kamienna, objętym aglomeracją, w latach 2007–2012 (do 30 czerwca), wybudowano łącznie 5,3 km sieci kanalizacji sanitarnej, z czego 4,7 km, tj. 88,7%, w kontrolowanym okresie. Długość sieci, wykonanej na terenie aglomeracji w latach 2007–2012 (do 30 czerwca), stanowiła 41,5% długości planowanej według AKPOŚK 2009 i AKPOŚK 2010, natomiast 8,2% długości, wskazanej przez MPWiK w informacji złożonej na potrzeby drugiej aktualizacji KPOŚK.

Ponadto, w latach 2007–2012 (do 30 czerwca) zmodernizowano 3,2 km sieci kanalizacji sanitarnej. W trakcie realizacji pozostawało przedsięwzięcie, obejmujące m.in. budowę ok. 99 km sieci kanalizacji sanitarnej w ramach zadania „*Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej w Skarżysku-Kamiennej i Skarżysku Kościelnym*”. Na realizację tego przedsięwzięcia, a także na modernizację 2,8 km sieci oraz na rozbudowę i modernizację

⁴ Opublikowanej w obwieszczeniu Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie ogłoszenia krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych oraz jego dwóch aktualizacji (M.P. Nr 58, poz. 775).

⁵ Opublikowanej w obwieszczeniu Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (M.P. Nr 62, poz. 589).

⁶ Oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu (N), fosforu (P) spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji ≥ 15.000 RLM < 100.000 RLM.

⁷ Oczyszczalnia biologiczna nie spełniająca standardów odprowadzanych ścieków, w zakresie usuwania N i/lub P, dla aglomeracji ≥ 15.000 RLM < 100.000 RLM.

⁸ Patrz przypis nr 6.

funkcjonującej w aglomeracji oczyszczalni ścieków, Przedsiębiorstwo, w oparciu o posiadane upoważnienia Miasta Skarżysko-Kamienna i Gminy Skarżysko Kościelne, pozyskało dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Na terenie aglomeracji, w ramach niezakończonych, do dnia 30 czerwca 2012 r., zadań inwestycyjnych objętych tym przedsięwzięciem, wykonano łącznie 49,6 km sieci kanalizacji sanitarnej.

Kontrola wykazała, iż w Urzędzie nie posiadano informacji o uzyskanym przyroście mieszkańców korzystających z nowowyprowadzonej sieci. Takimi danymi nie dysponowało także Przedsiębiorstwo, które w czasie kontroli – zgodnie z informacją Dyrektora MPWiK – było w trakcie pozyskiwania oświadczeń właścicieli posesji, mających korzystać z kanalizacji wybudowanej w ramach realizacji zadania *„Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej w Skarżysku-Kamiennej i Skarżysku Kościelnym”*. Zdaniem NIK, brak bieżącego monitorowania liczby mieszkańców korzystających z nowowyprowadzonej sieci był postępowaniem nierzetelnym i świadczy o niedostatecznym nadzorze Urzędu nad realizacją celów KPOŚK w przedmiotowym zakresie.

Ustalono natomiast, że podejmowane były działania w celu ułatwienia mieszkańcom aglomeracji podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej. W styczniu 2012 r. MPWiK złożyło wniosek o dofinansowanie przedsięwzięcia *„Podłączenie budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego w Skarżysku-Kamiennej i Skarżysku Kościelnym”* ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w ramach programu *„Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego”*. Wniosek ten został w kwietniu 2012 r. zaakceptowany, a przyznane środki mają umożliwić wykonanie przyłączy dla 851 nieruchomości.

W okresie objętym kontrolą, na terenie aglomeracji Skarżysko-Kamienna, funkcjonowała jedna oczyszczalnia ścieków w Skarżysku-Kamiennej, eksploatowana przez MPWiK. W rocznych informacjach z realizacji KPOŚK, klasyfikowano ją jako oczyszczalnię biologiczną, niespełniającą standardów odprowadzanych ścieków w zakresie usuwania azotu (N) i/lub fosforu (P), dla aglomeracji ≥ 15.000 RLM < 100.000 RLM. Prowadzona modernizacja i rozbudowa tej oczyszczalni, w ramach współfinansowanego ze środków Funduszu Spójności zadania *„Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej w Skarżysku-Kamiennej i Skarżysku Kościelnym”*, obejmująca inwestycje w zakresie obiektów mechanicznych oczyszczalni oraz technologii biologicznego oczyszczania ścieków, ma zostać zakończona w styczniu 2014 r., przy czym jej rozruch przewidziano w okresie marzec–grudzień 2013 r. Zgodnie z informacją, uzyskaną w trakcie kontroli od Dyrektora MPWiK, inwestycja realizowana była zgodnie z warunkami zawartej umowy.

Kontrola wykazała, iż zadania związane z KPOŚK nie były przypisane, w regulaminie organizacyjnym Urzędu, żadnej jednostce. Nie zostały one także ujęte w zakresach czynności pracowników Wydziału Projektów i Inwestycji Urzędu, do którego obowiązków, jak wyjaśnił Prezydent, należało sporządzanie i przysyłanie sprawozdań z realizacji KPOŚK. W Urzędzie nie ustalono również zasad bieżącego monitorowania realizacji zadań KPOŚK co, w ocenie NIK, było postępowaniem nierzetelnym i mogło przyczynić się do braku wystarczającego nadzoru nad realizacją części celów ustalonych w Programie.

W kontrolowanym okresie realizacja zadań KPOŚK nie była ujęta w planach kontroli i audytu Urzędu, a Prezydent nie korzystał z uprawnień, wynikających z art. 212 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych⁹ i nie przeprowadzał w przedmiotowym zakresie kontroli w MPWiK, gdyż, jak wyjaśniono, Rada Nadzorcza Przedsiębiorstwa oraz służby Urzędu nie wskazywały na jakiegokolwiek nieprawidłowości i zagrożenia wymagające przeprowadzenia takiej kontroli.

W okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 30 czerwca 2012 r., koszty realizacji zakończonych zadań KPOŚK w aglomeracji, poniesione przez Miasto oraz MPWiK, wyniosły łącznie 1.639,0 tys. zł. Z kolei na prace

⁹ Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.

niezakończone, realizowane w ramach zadania „Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej w Skarżysku-Kamiennej i Skarżysku Kościelnym”, MPWiK wydatkowało w ww. okresie kwotę 31.953,3 tys. zł, z czego 26.102,0 tys. zł stanowiło dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności. Ponadto, Gmina Skarżysko Kościelne na zakończone w 2012 r. zadanie „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przykanalikami do granic nieruchomości wraz z przepompowniami i zasilaniem elektrycznym w miejscowości Michałów” przekazała 2.858,7 tys. zł, z czego 1.697,8 tys. zł wyniosło dofinansowanie ze środków Programu Operacyjnego Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Z ustaleń kontroli wynika, że w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK ujmowano jedynie nakłady finansowe, poniesione na zadania zakończone, a nie wykazywano rzeczywistych nakładów ponoszonych w poszczególnych latach, podczas gdy w opracowanych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej wzorach sprawozdań¹⁰, wymagano wykazania nakładów poniesionych w danym roku. W efekcie, w informacjach o wykonaniu zadań KPOŚK, przedłożonych w kontrolowanym okresie, od 2009 r. nie wykazano nakładów ponoszonych przez MPWiK, na realizację zadań KPOŚK, w ramach zadania „Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej w Skarżysku-Kamiennej i Skarżysku Kościelnym”. Nie ujęto także nakładów poniesionych przez Gminę Skarżysko Kościelne w ramach zadania „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przykanalikami do granic nieruchomości wraz z przepompowniami i zasilaniem elektrycznym w miejscowości Michałów”.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o zapewnienie:

- skutecznego nadzoru nad realizacją celów ustalonych w KPOŚK,
- rzetelnego sporządzania rocznych informacji z realizacji KPOŚK, w zakresie dotyczącym finansowania zadań objętych Programem.

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Środowiska, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pana Prezydenta o przekazanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Prezydentowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

¹⁰ <http://www.kzgw.gov.pl/pl/Krajowy-program-oczyszczania-sciekow-komunalnych.html>